

Gazdasági alapfogalmak - fogalomtár

Készítette: Dienerné Szakács Krisztina
Bertók Zsuzsanna

Lektor: Szabó Attila

Adásvétel: az a folyamat, amikor a terméket pénzre cseréljük el a piacon.

Adó: közvetlen ellenszolgáltatás nélküli jövedelemátengedés, amelyet az állam kényszer útján hajt be.

Alkalmazott közgazdaságtan: a közgazdaságtan egyik ága, amely az elméleti gazdaságtan által kidolgozott elméleteket a mindennapi gyakorlatba ülteti át. Területei pedig a különböző ágazatokhoz és szakmákhoz köthetők, így megkülönböztetünk többek között vállalatgazdaságtant, munkagazdaságtant, agrárgazdaságtant, közlekedés-gazdaságtant, pénzügyet, számvitelt, marketinget.

Állam: olyan földrajzi, területi egység, melyet országhatárok vesznek körül, önálló jogrenddel (alkotmány) bír, politikailag független, és nemzetközileg elismert.

Álláskeresői járadék: ha az álláskereső az igénylést megelőző három év során összesen legalább 12 hónapnak megfelelő munkaviszonnyal rendelkezett, akkor az álláskereső első három hónapjára az állam fizeti ezt az ellátást.

Anyagi javak/termékek: olyan javak, amelyek tárgyasult formát öltenek, azaz kézzelfoghatók, például a görkorcsolya, a televízió vagy a csokoládé.

Anyagi jellegű szolgáltatások: ha az adott szolgáltatás köthető valamilyen korábban elkészült termékhez, akkor anyagi jellegűnek tekintjük. Pl. redőnyszerelés.

Ár: a termékek és szolgáltatások pénzben kifejezett ellenértéke, vagyis az az összeg, amit a fogyasztó hajlandó adni, az eladó pedig szeretne kapni a termék tulajdonjogának átruházásáért.

Áru: azok a termékek és szolgáltatások, amelyeket kifejezetten piaci adás-vétel céljából állítottak elő.

Átutalás: a számlatulajdonos a számláját vezető hitelintézet számára megbízást ad, hogy a megbízásban megjelölt összeget vonja le bankszámlájáról, a feltüntetett számlatulajdonos bankszámláján pedig írja jóvá.

Bank: olyan profitorientált intézmény, amely betéteket gyűjt és hiteleket nyújt.

Bankbetét: a hitelintézeteknél elhelyezett pénz, amely után a hitelintézetek kamatot fizetnek, és az ügyféllel kötött szerződésben foglaltaknak megfelelően kezelnek, illetve visszafizetnek.

Bankjegy: olyan papírpénz, amelyet a jegybank bocsát ki és az országon belül bárhol lehet vele fizetni.

Bankkártya: elektronikus fizetési eszköz, melyet a bankok ügyfeleik rendelkezésére bocsátanak.

Bankszámla: a bank ügyfelének a számlája, amelyen a bank kezeli és nyilvántartja a nála elhelyezett pénzt, átutalásokat és kifizetéseket teljesít, illetve jóváírja az ügyfél számára átutalt összegeket, és értesíti mindezekről.

Betétszámla: a betétszámla olyan bankszámla, amelyre a számlatulajdonos pénzt helyezhet el, és ezért a banktól kamatot kap.

Bér: a munkaerő, mint termelési tényező ára, a munkavállaló jövedelme, amelynek nagyságát piaci (kereslet és kínálat) és nem piaci tényezők (szakszervezetek, állam) határozzák meg.

Bérleti díj: a földért, a természeti tényezőkért (mint termelési tényezők használatáért) fizetett díj. A díj egyik része az adott termelési tényező pusztá használatáért fizetett díj, míg a másik rész a tőkebefektetések kamata, hiszen számos tőkebefektetéssel növelhető ezek értéke.

Biztosítás: az előre nem látható, véletlenszerűen bekövetkező vagy majd valamikor biztosan bekövetkező, anyagi következményekkel is járó eseményre való felkészülést szolgálja.

Ceteris Paribus elv: latin kifejezés, amely nagyjából azt jelenti, hogy minden más változatlansága mellett. A ceteris paribus elv a közgazdasági modellekben annyit tesz, hogy az elemzések során mindig csak egy tényezőt változtatunk meg, így vizsgálva annak hatását.

Család: a házastársi vagy élettársi, illetve vérségi kapcsolatban együtt élők szűkebb köre.

Családi költségvetés olyan pénzügyi terv, amely egy háztartás adott időszak alatt keletkező bevételeit és kiadásait összegzi.

Családi pótlék: az a szülő számára havi rendszerességgel kifizetett összeg, amivel az állam hozzájárul a gyermekek nevelésével, iskoláztatásával járó költségekhez nevelési ellátás vagy iskoláztatási támogatás formájában.

Csere: a gazdaság szereplői között végbemenő folyamat, amelynek során az erőforrásokat és a megtermelt javakat a szereplők kicserélik egymással.

Deficit: hiány, a kiadások meghaladják a bevételeket, azaz adósság (=negatív megtakarítás) keletkezik.

Effektív szükséglet: olyan szükségletek, amelyek adott gazdasági és technológiai fejlettségi szint mellett mindenki számára kielégíthetők. Pl: karóra vagy mobiltelefon.

Egy főre jutó átlagos nettó jövedelem a háztartásban: a háztartás összes havi jövedelmét (vállalkozásból, munkaviszonyból, befektetésből, transzferekből származókat egyaránt) kell elosztani a háztartásban élők létszámával.

Egyéb bankszolgáltatások: a banknak sem követelése, sem tartozása nem keletkezik ezen ügyletek során. A bankok meghatározott díj ellenében végzik e tevékenységeket.

Egyéni kereslet: az a termékmennyiség, amit a fogyasztó adott piaci ár mellett képes és hajlandó megvásárolni. Képes, mert van rá pénze, és hajlandó, mert szüksége van az adott termékre. (jele: d)

Egyéni kínálat: az a termék- és szolgáltatásmennyiség, amit adott gyártó adott árak és adott technológiai feltételek mellett hajlandó és képes piacra vinni. Hajlandó, mert szeretne profitra szert tenni, és képes, mert elő tudja állítani a megfelelő mennyiséget. (jele: s)

Egyéni szükséglet: olyan igények, amelyek kielégítése személyes fogyasztás útján történik, mégpedig olyan termékekkel és szolgáltatásokkal, amiket az egyén saját maga vásárolt meg vagy állított elő.

Egyensúlyi ár: az a piaci ár, amely mellett a kereslet és a kínálat mennyisége megegyezik, azaz az adott piacon piaci egyensúly jön létre.

Életszínvonal: az életminőség statisztikai vizsgálata, az a jóléti szint, amely a különböző szükségletek kielégítésének lehetőségét jelzi. Mérése nehéz, mert az életszínvonalat számos tényező befolyásolja (a jövedelmek alakulása, a lakáskörülmények, az étkezés színvonala, az egészségügyi, kulturális, szociális szolgáltatás színvonala stb.).

Elméleti közgazdaságtan: a közgazdaságtan egyik ága, amely a gazdasági tényezőket és a köztük lévő összefüggéseket tárja fel. Területei a mikroökonómia, a makroökonómia és a nemzetközi gazdaságtan.

Elosztás: közgazdasági értelemben annak meghatározását jelenti, hogy a gazdasági javakból az egyének és csoportok milyen mértékben és milyen formában részesülnek.

Elsődleges jövedelem: a termelési tényezőkből származó jövedelem, vagyis a munkabér, a bérleti díj, a kamat és a profit.

Értékpapír: valamilyen vagyoni jogot megtestesítő okirat. (Leggyakoribb formái a kötvény, részvény, állampapírok.)

Fogyasztás: a gazdasági szereplők szempontjából a gazdálkodás célja maga a *fogyasztás*, vagyis a javak felhasználása és a szolgáltatások igénybevétele a különböző szükségletek kielégítésére.

Fogyasztási cikkek: háztartások által keresett termékek és szolgáltatások összessége, amelyek közvetlenül szolgálják a szükségletkielégítést, vagyis végső felhasználásra kerülnek.

Fogyasztási hitel: a háztartások szereplői (természetes személyek) által igénybevett kölcsön, amit a mindennapi élet kiadásainak finanszírozására fordíthatnak.

Fogyasztó: bárki, aki szükségletkielégítés céljából termékeket/szolgáltatásokat vásárol, a fogyasztók lehetnek nemcsak az egyének, hanem közösségek, intézmények is.

Folyószámla: olyan bankszámla, mely az ügyfél pénzforgalmának a lebonyolítását szolgálja.

Folyószámlahitel: átmeneti pénzhiány fedezetére szolgáló hitel, ami a folyószámlához kapcsolódik, és meghatározott összegig külön engedély nélkül igénybe vehető.

Gazdálkodás: a szűkösen rendelkezésre álló erőforrások racionális elosztása és felhasználása.

Gazdaság: az elérhető erőforrások ésszerű felhasználását, illetve az anyagi javak és szolgáltatások termelését, elosztását, forgalmazását és fogyasztását érintő folyamatok összessége.

Gazdasági hatékonyság: a szereplők adott ráfordítás mellett a lehető legnagyobb eredményt szeretnék elérni (maximum-elv), vagy adott gazdasági eredményt a lehető legkisebb ráfordítással akarnak megvalósítani (minimum-elv).

Gazdasági javak: az emberek által a termelési folyamat során előállított termékek és szolgáltatások.

Gazdasági körfolyamat: a szükségletek kielégítését szolgáló elemi tevékenységek, vagyis a termelés, az elosztás, a csere és a fogyasztás folyamatos ismétlődése.

Gazdasági szereplők racionalitása: a közgazdasági elemzésekben azt feltételezzük, hogy a döntéshozók minden szükséges információval rendelkeznek, és döntéseiket racionálisan, saját érdekeiknek megfelelően hozzák meg.

Gazdaságpolitika: a kormányzat tudatos beavatkozása a gazdaság működésébe, a gazdasági folyamatok tervezett befolyásolása a társadalmi igazságosság és gazdasági hatékonyság értékeinek mentén.

Hasznosság: azon tulajdonságok összessége, amelyek alkalmassá teszik a javakat a szükségletek kielégítésére, illetve az a szükségletkielégítési fok, amelyet a jószág elfogyasztása okoz.

Határelemzés: a gazdasági döntések hatásainak elemzése, a várható hasznok és várható ráfordítások összevetése az optimális döntés megalapozása érdekében.

Háztartás: egy háztartásba tartozónak azok a személyek minősülnek, akik egy lakásban vagy lakrészben együtt élnek, és a háztartásban felmerülő kiadásoknak (napi kiadások, élelmiszer stb.) legalább egy részét közösen viselik, vagyis közösen fogyasztanak. A háztartások tagjait többnyire rokon szálak kötik össze, egy-egy család általában egy-egy háztartást alkot. A háztartások a gazdasági élet alapvető elemei, a megtermelt javak végső fogyasztói, illetve egyes termelési tényezők (mint pl. munka és föld) tulajdonosai. A fogyasztásra vonatkozó döntések többsége a háztartásoknál születik, céljuk a szükségletek minél magasabb szintű kielégítése.

Háztartások erőforrásai: a munkavégző képesség, az idő, a jövedelem és a vagyon.

Hitel: a kölcsöntőke ideiglenes átengedése kamat ellenében.

Hitelbírálati díj: a hitelkérelem elbírálásáért fizetett díj.

Hitelező: az, akinek az adóssal szemben pénzügyi vagy pénzben kifejezett követelése van.

Hitelkártya: olyan bankkártya, amely mögött hitelkeret áll, a hitelkártyához tartozó számlán az ügyfélnek nincs betétje, az ügyfél a bank pénzét költi.

Hitelügyletek: a bank pénzt helyez ki más gazdasági szereplőhöz, és ezáltal követelése keletkezik a hitel felvevőjével szemben.

Hozam: egy befektetésből származó nyereség, melyet a befektetett összeg %-ában határoznak meg, és amely a befektetés megtérülését mutatja meg.

Igény: a szükségletek sajátos kielégítésére irányuló konkrét vágy.

Információ: az információ tudományos kutatásokkal állítható elő, megértését és alkalmazását az oktatás alapozza meg, széles körű elterjedését pedig napjaink infokommunikációs társadalma.

Javak (Jószágok): az emberi szükségletek kielégítésére alkalmas termékek és szolgáltatások összessége.

Jövedelem: a piac egyik korlátozó tényezője. Termelői szempontból a jövedelem az árbevétel és a termelés ráfordításainak különbsége, fogyasztói szempontból pedig az az összeg, amelyet a fogyasztó bármilyen jogcímen megszerzett.

Kamat: a kölcsöntőke használati díja, a hitel ára. Általában a kölcsönadott összeg meghatározott %-ában fejezik ki.

Kereskedelmi bank: a kétszintű bankrendszer második szintjén álló pénzügyi vállalkozás, amely pénzügyi szolgáltatásokat nyújt profit reményében, betéteket gyűjt, és hiteleket nyújt a gazdaság szereplőinek.

Kereslet törvénye: az ár és a keresett mennyiség közötti fordított arányosság, ami azt jelenti, hogy kisebb áraknál nagyobb a keresett mennyiség, magasabb áraknál viszont kisebb a vásárlási szándék.

Keresleti függvény: egy termék lehetséges piaci árai és az ezen árak mellett megvásárolni kívánt mennyiségek kapcsolatát ábrázoló függvény.

Kézpénz: a pénz egyik megjelenési formája a gazdaságban. Két formája van: bankjegy és érme.

Kézpénz nélküli fizetési módok: számlapénzzel történő fizetési módok. Legelterjedtebb típusai az átutalás, valamint a csoportos beszedés (inkasszó).

Kínálat törvénye: az árak és a kínált mennyiség közötti egyenes arányosság, ami azt jelenti, hogy, az árak növekedésével a piacra vitt termékek mennyisége is nő.

Kínálati függvény: az eladási árak és az eladni kívánt mennyiségek kapcsolatát bemutató függvény.

Kooperáció: a szakosodott gazdasági szereplők közötti együttműködés.

Kölcsön: banki szempontból a ténylegesen felvett pénzösszeget jelenti.

Költség: egy termék vagy szolgáltatás létrehozása érdekében felmerült ráfordítások pénzben kifejezett értéke.

Költségvetés: egy kétoldalú kimutatás, amely adott terület egyensúlyi helyzetét vizsgálja. Egy olyan pénzügyi terv, amely a bevételeket és a feladatok ellátására fordítható kiadásokat összegzi.

Kötvény: névre szóló, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír. A kötvény kibocsátója, azaz az adós vállalja, hogy a kötvényen feltüntetett pénzösszeget, illetve annak kamatát az előre meghatározott módon és időben megfizeti a kötvény tulajdonosának, azaz a hitelezőnek.

Közgazdaságtan: olyan társadalomtudomány, amely a gazdasági folyamatok tanulmányozásával, illetve a gazdasági összefüggések feltárásával foglalkozik.

Közjavak: azok a javak, amelyek egy adott közösség minden tagjának rendelkezésére állnak és fogyasztásukból a közösség egyik tagja sem zárható ki. A közjavak korlátlanul állnak a

közösség tagjainak rendelkezésére és fogyasztásuk nem csökkenti a rendelkezésre álló készletet. Pl. honvédelem.

Közvetlen árucseré: barterügylet, amikor a gazdasági javakat más gazdasági javakra cseréljük.

Kulturális szükséglet: az emberi életet élhetőbbé, kényelmesebbé, szebbé és tartalmasabbá tevő igények. Pl. mozi, színház, nyaralás.

Külföld: a vizsgált ország határain kívül működő háztartások, vállalkozások és államok összessége.

Látens szükséglet: olyan szükségletek, amelyek adott társadalomban nem, vagy csak a társadalom igen szűk rétege számára kielégíthetők. Pl. úrutazás.

Létszükséglet – azok az alapvető szükségletek, amelyek nélkül az ember életben maradása lehetetlen. Pl. evés, ivás

Luxusszükséglet: bizonyos jövedelmi szint mellett a szükségletek már nem csak elemi szinten elégíthetők ki. ezeket a magasabb szintű igényeket nevezzük luxusszükségletnek. Pl. jacht az Adrián.

Magánjavak: azok a javakat, amelyekhez piaci keretek között, pénzért lehet hozzájutni, és az egyes emberek elkülönülten tudják elfogyasztani azokat úgy, hogy elfogyasztásuk csökkenti a rendelkezésre álló mennyiséget és fogyasztásukból egyesek kizárhatók. Pl. élelmiszerek.

Makroökonómia: az elméleti közgazdaságtan egyik területe, amely egy adott földrajzi terület gazdaságának fejlődését és eredményeit elemzi összevont mutatók segítségével.

Marshall-kereszt: a kereslet és a kínálat ábrázolása egy közös koordináta rendszerben, amely adott termék piaci helyzetének elemzéséhez nyújt segítséget.

Megbízási jogviszony: a megbízott a megbízó által rábízott feladatokat az utasításait követve köteles ellátni, ezért a megbízó a teljesítéskor megbízási díjat fizet. (Pl. ügyvéd)

Megtakarítás: el nem költött jövedelem, amit a gazdasági szereplők nem fordítottak fogyasztásra. A megtakarítások kezelésére számtalan pénzintézet szakosodott, amelyek segítenek a befektetési döntések meghozatalában.

Mikroökonómia: az elméleti közgazdaságtan egyik területe, amely az egymástól elkülönült, önálló szereplők viselkedését és szokásait, egy-egy termék piacát tanulmányozza.

Modell: a valóság leegyszerűsített változata, ahol a vizsgált jelenség legfontosabb tényezőit és jellemzőit határozza meg elhagyva néhány kevésbé fontos, elhanyagolható tulajdonságot.

Modellezés: modellek alkalmazása a közgazdasági elemzésekben.

Modern pénz: belső érték nélküli jószág, amely hitelnyújtás útján jön létre és képes betölteni a pénz funkcióit.

Monopólium: olyan piaci forma, amelyen egy ármeghatározó eladó áll szemben sok vevővel és a versenytársak megjelenése a piacon gyakorlatilag lehetetlen.

Munkabér: a munka – mint termelési tényező – ára.

Munkaerő: az emberek szellemi és fizikai képességeinek összessége és az a szaktudás, amelyet a termelési folyamat során felhasznál.

Munkamegosztás: az emberi tevékenységek, munkák részekre bontása, munka fajták elkülönítése, szakosodás a különböző feladatok elvégzésére, szakmákra, foglalkozási ágakra. A társadalom egyes tagjai vagy csoportjai a termelési folyamatnak csak egy-egy szakaszában vesznek részt, csak adott típusú munkát végeznek, vagyis a társadalomban különböző szakmák azonosíthatók.

Munkavégző képesség: a háztartások egyik legfontosabb erőforrása, az ember ismereteinek, gyakorlati tapasztalatainak, fizikai erejének és személyiségének együttese, mely megmutatja egy feladat elvégzésére való alkalmasságát.

Nem anyagi javak (=szolgáltatások): azok a javak, amelyek nem öltenek tárgyasult formát, vagyis nem tudjuk kézbe venni azokat. Pl. kozmetikus.

Nem anyagi jellegű szolgáltatás: ha a szolgáltatás nem érint korábban elkészült terméket, viszont megvalósulásához elengedhetetlen a szolgáltatást nyújtó és a szolgáltatást igénybe vevő közvetlen kapcsolata. Pl. fogorvos.

Nettó bér: az az összeg, melyet a munkavállaló „hazavisz”, amelyből vásárolhat, megtakaríthat stb. A bruttó bérből levonják a munkavállalót terhelő befizetéseket (szja-előleg és a társadalombiztosítási járulékok).

Nyugdíj: az aktív életszakaszban járulékfizetéssel megszerzett jog az időskori jövedelemre.

Nomináljövedelem: a fogyasztó jövedelme pénzben kifejezve.

Oligopólium: olyan piaci forma, ahol néhány nagy árkövető vállalat áll szemben sok kis vevővel differenciált, márkázott terméket kínálva a fogyasztóknak.

Osztalék: a részvény tulajdonosának hozama, amelyet a vállalat fizet adózott eredményéből a részvényesének. Az osztalék kifizetéséről a közgyűlés dönt.

Ösztöndíj: olyan pénzbeli támogatás, amellyel a diákok jó tanulmányi eredményeit ismerik el, illetve hozzájárulnak tanulmányaik elvégzéséhez vagy kutatómunka, művészeti, sportteljesítmény eléréséhez.

Pénz: általános csereeszköz, amely azonnal felhasználható bármilyen termék vagy szolgáltatás megvásárlására, illetve adósságok megfizetésére.

Pénzforgalom: a pénznek az állandó körforgása, a gazdaság szereplői között végbemenő pénzmozgások összessége. Készpénzes és készpénz nélküli formában bonyolítható le.

Pénzforgalmi (bank)számla: olyan bankszámla, amely pénzforgalom lebonyolítását teszi lehetővé. A bank és az ügyfél bankszámlaszerződése alapján kerül megnyitásra, a pénzforgalmi rendelkezésekben meghatározott feltételeknek kell eleget tennie.

Piac: a tényleges és potenciális eladók és vevők találkozásának színtere, illetve a köztük lévő cserekapcsolatok rendszere.

Piacgazdaság: olyan gazdálkodási forma, ahol a munkamegosztás során megtermelt javak piaci adásvétel útján jutnak el a fogyasztóhoz.

Piaci egyensúly: az a kitüntetett piaci helyzet, amikor a keresett mennyiség megegyezik a kínált mennyiséggel, így adott piacon nincs eladatlan termék és nincs kielégítetlen kereslet sem.

Piaci kereslet: az egyéni keresletek összessége, vagyis a fizetőképes vásárlási szándék. (jele: D)

Piaci kínálat: az egyéni kínálatok összessége, amit a mikroökonómiában árualapnak hívunk. (jele: S)

Piaci mechanizmus: a piac önszabályozása, amely mindig az egyensúly felé tereli a piacot, így a piac a túlkeresletre áremelkedéssel, a túlkínálatra pedig árcsökkentéssel reagál mindaddig, amíg az egyensúly újra ki nem alakul.

Reáljövedelem: az a termék- és szolgáltatásmennyiség, amit a fogyasztó a nomináljövedelem felhasználásával adott árak mellett meg tud vásárolni.

Részvény: tagsági jogokat megtestesítő, forgalomképes értékpapír. A vállalkozás alaptőkéjének meghatározott hányadát testesíti meg. A részvényes a vállalkozás tulajdonosa részvénye névértékének erejéig, ezért jogosult a vállalkozás nyereségének arányos részére, az osztalékra.

Rezervációs ár: az a piaci ár, amely mellett a kereslet mennyisége 0.

Specializáció: a munkamegosztás legmagasabb szintje, a modern gazdaságokra jellemző szakosodás, amely biztosítja, hogy a gazdasági szereplők kihasználhassák szakképzettségükből, szakmai tapasztalatikból és sajátos erőforrásaikból adódó előnyüket.

Szabad javak: a természetben készen megtalálható javak, amelyek állnak rendelkezésünkre és átalakítás nélkül alkalmasak a szükségletek kielégítésére.

Számlakivonat: a bank értesítése a számlatulajdonos felé, amelyben közli az ügyféllel, hogy milyen jóváírásokat hajtott végre, illetve milyen összegekkel terhelte meg számláját. A számlakivonatnak tartalmaznia kell a banki művelet azonosítását lehetővé tevő adatokat.

Számlapénz: a pénz azon megjelenési formája, amikor az fizikailag nem tapintható, gyakorlatilag csak számlákon nyilvántartott adat (manapság leginkább számítógépes jel).

Szolgáltatás: olyan tevékenység, amelynek közvetlen célja a szükségletek kielégítése. Pl.: a fodrász, akinek munkája eredménye, hogy újjávarázsolta a frizuránkat, vagy az orvos, aki gyógyulást hozott betegségünkre, mind szolgáltatást végeznek.

Sufficit: költségvetési többlet, amikor a bevételek meghaladják a kiadásokat, tehát megtakarítás keletkezik.

Szűkösség: az a jelenség, amikor nem áll rendelkezésre elegendő erőforrás ahhoz, hogy az összes szükséglet kielégíthető legyen.

Szükséglet: belső hiányérzet, amely cselekvést vált ki önmaga megszüntetésére, a szükségletek a gazdaság mozgatórugói.

Társadalmi szükséglet: olyan igények, amelyek kielégítése egyidejűleg érinti a társadalom kisebb-nagyobb csoportját. Ezen igények kielégítésére az egyén önmagában nem lenne képes, vagy rendkívüli anyagi terheket jelentene számára.

Tartós fogyasztási cikkek: a fogyasztói piac egyik nagy termékcsoportját képezik, a terméktípus nem annyira homogén, mint az mindennapi fogyasztási cikkek esetén. Élettartamuk a napi beszerzési cikkeknel hosszabb, értékük nagyobb, vásárlásukat komoly döntési folyamat előzi meg, mert gyakran jól látható teljesítmény- és minőségi eltérések vannak a termékek között. Pl. televízió, számítógép, személygépkocsi, stb.

Technológia: a termelési tényezők konkrét feladat elvégzésére szolgáló kombinációja.

Telítődési pont: az a termékmennyiség, amelynél többet akkor sem fogyasztanak többet a háztartások, ha a termék ingyen hozzáférhető.

Teljesítmény-index (THM): az ügyfél hitelfelvétellel kapcsolatos összes költségét %-os formában kifejező mutató. Ténylegesen megmutatja, hogy mennyibe kerül a hitel.

Tényezőpiac: termelési tényezők adásvételére szakosodott piac, ahol vevőként a vállalkozások, eladóként pedig jellemzően a háztartások jelennek meg.

Termék: minden szükségletkielégítésre alkalmas dolog, mely a piacgazdaságban döntően áru formáját ölti.

Termékpiac: végső fogyasztásra szánt gazdasági javak piaca, ahol vevőként a fogyasztók (háztartások), eladóként pedig a vállalkozások jelennek meg.

Termelés az emberi szükségletek kielégítésére alkalmas gazdasági javak gyártásának folyamata, a termelési tényezők felhasználásával, átalakításával a termékek, szolgáltatások létrehozása.

Termelési eszközök: azok a javak, amelyeket más termékek és szolgáltatások előállítására használnak fel.

Termelési tényezők: a termelés során felhasznált erőforrások: munkaerő, természeti tényezők, tőkejavak, vállalkozói készségek és információ.

Termelő fogyasztás: a termékek és szolgáltatások felhasználása más gazdasági javak előállítása érdekében.

Természetbeni juttatások: olyan juttatások, melyeket nem munkabéreként vagy bérjellegű kifizetesként kap a munkavállaló. (Pl. személygépkocsi, mobiltelefon, Széchenyi pihenőkártya, lakhatási támogatás, stb.) Részletesen: <https://ado.hu/ado/szja-2020-1-resz-kifizetoi-munkaltatoi-juttatasok/> Link letöltésének dátuma: 2020. augusztus 3.

Természeti tényezők: a természetben szabadon megtalálható erőforrások, amelyek természetes formájukban is bevonhatók a termelésbe.

Tiszta piacgazdaság (piaci koordináció): az erőforrások magántulajdonban vannak és a gazdasági szereplők közötti kapcsolatok kizárólag a piacon keresztül szerveződnek, az állam egyáltalán nem avatkozik be a gazdaság működésébe.

Tiszta tervgazdaság (bürokratikus koordináció): a termelési eszközök állami tulajdonban vannak és gazdasági döntéseket csak az állam hozhat, így a gazdasági folyamatokat kötelezően végrehajtandó utasításokkal szabályozza.

Tőkejavak: a pénz és a pénzért megvehető, termeléssel létrehozott gazdasági javak, amelyeket aztán további termékek és szolgáltatások előállításához használunk.

Tökéletes verseny: olyan piaci forma, ahol nagyon nagyszámú, épp ezért kis piaci súlyú és árelfogadó eladó áll szemben sok kis vevővel. A piacra lépésnek nincsenek sem jogi sem technológiai akadályai.

Transzferek: ellenszolgáltatás nélküli jövedelemátengedés, amikor a kormányzat jövedelmet (segélyek, támogatások, juttatások) juttat a gazdasági szereplőknek.

Túlkereslet: az a piaci helyzet, amikor a piaci ár alatta marad az egyensúlyi árnak, vagyis a vevők több terméket szeretnének megvásárolni, mint amennyit az eladók eladásra kínálnak.

Túlkínálat: az a piaci helyzet, amikor a piaci ár meghaladja az egyensúlyi árat, ezért az eladók több árut kínálnak fel eladásra, mint amennyit a vevők képesek és hajlandók megvásárolni.

Újratermelés: a termelés szüntelen megismétlődése, körforgása.

Vagyon: egy (természetes vagy jogi) személy pénzben meghatározható javainak összessége.

Vállalkozási jogviszony: a vállalkozó valamely tevékenységgel elérhető eredmény elérését vállalja, sikeres megvalósítás esetén a megrendelő vállalkozói díjat fizet.

Vállalkozások: olyan gazdasági szervezetek, amelyek önállóan, vagyis a többi piaci szereplőtől elkülönülten gazdálkodnak, és tevékenységüket saját kockázatukra, profitszerzés céljából végzik.

Vállalkozó: az a termelési tényező, mely szervezőtevékenységével biztosítja a termelés kezdeményezését, a termelési tényezők kombinálását, a termelés irányítását.

Vállalkozói képességek: a vállalkozói tevékenység a munkaerő egy sajátos formája, amelynek szerepe a többi termelési tényező koordinálása, működtetése, irányítása.

Végső fogyasztás: a termékek és szolgáltatások felhasználása az emberi szükségletek kielégítése érdekében.

Vegyes gazdaság (vegyes koordináció): olyan gazdasági rendszer, amelyben a gazdálkodás során alapvetően a piaci mechanizmusok a meghatározóak, az állam pedig csak közvetetten, a működés jogi kereteinek meghatározásával avatkozik be a gazdaságba.

Vegyes javak: azok a javak, amelyek átmenetet alkotnak a magán- és a közjavak között. Olyan közjavakról van szó, amelyek fogyasztásából egyes emberek kizárhatók, vagy használatuknál rivalizálás léphet fel (pl. szabadstrand a Velencei tónál), vagy olyan zsúfoltság alakulhat ki a fogyasztásuknál, ami csökkenti a használhatóságot (pl. közutak).